

 <p>قلمرو ساسانیان در اواخر حکومت آنان</p>	<p>دولتهای پیشرفته - دولتهای کوچک و پراکنده در سراسر مناطق قابل سکونت عربستان - بیشتر قبایل سامی و از نوادگان نوح بودند</p> <p>دولتهای مهم شمالی: حیره (ایرانی) - غسان (رومی)</p> <p>دولتهای مهم جنوبی: قَتَبان (یمن) - حَضْرآموت (یمن - به مرکزیت شَبَوَه) - باب المندب (به مرکزیت کحلان - تنگه آبی در قسمت جنوبی دریای سرخ به اقیانوس هند) - حمیریان (115 قبل از میلاد) - سبا (750 تا 115 قبل از میلاد به مرکزیت صرواح)</p>	تمدنی	دوره های تاریخی مختلف در عربستان
	<p>نظام قبیله ای - دارای جهل و خرافه - عدم ارتباط سیاسی و دولتی با خارج - دشمنی بین قبایل - اهمیت ندادن به زنان (ازدواج با زن پدر و دو خواهر حلال بود - زن جزو اموال مرد بود)</p> <p>خصوصیات خوب: میهمان نوازی - حمایت از پناهنده - شجاعت - وفای به عهد - اهمیت شعر و خطابه</p>	جاهلیت	
	<p>آغاز رسالت و دعوت پنهانی - دعوت عمومی و علنی - مهاجرت به حبشه - تحصن بنی هاشم (شعب ابی طالب) - سفر به طائف - هجرت - فتح مکه - وفات پیامبر - حمله به سایر کشورها (عمر)</p>	اسلام	

بررسی مردم عربستان از نظر نژاد و محلهای سکونت

 <p>عربستان در آستانه ظهور اسلام</p> <p>اقیانوس هند</p> <p>مسیر گذر کشتی های تجاری از هند</p>	نژاد	سامی	آشوری، فینیقی، عرب، کلانی و عرب	شمالی: خشن، بیابانگرد، سخت کوش، دامدار جنوبی: شهرنشین، متمدن، کشاورز و بازرگان	
	محل سکونت	نجد	فلات مرکزی عربستان - محصور در بین بادیه الشام و ربع الخالی و حجاز، جمعیت کم، سختکوش		
		جلگه تهامه	بین دریای سرخ و سرزمین نجران (کوههای سراه) قرارداد از یمن تا عقبه، کم باران و خشک، جمعیت کم و وسعت متغییر به مرکزیت زبید شهرهای حدیده، مفا، قنفذه، تیوک و جده		
		حجاز	منطقه ای مهم و استراتژیک، دارای جمعیت کم، کم باران	دلایل اهمیت	وجود کعبه و مراسم حج وجود شهرهای مهم مکه، یثرب، طائف عبور راه تجاری یمن به شام از منطقه
	یمن	مرطوب و پر باران، دارای شهرهای مهمی چون عدن و صنعا و جمعیت زیاد، کشاورز و بازرگان			
	عروض	شمال شرقی و شرق عربستان، خشک و بی باران، کم جمعیت و دارای قبایل خشن، یمامه و عمان			

درس سوم

(جاهلیت یک اندیشه است)

بعضی از اداب و رسوم و رفتارهای موجود در جامعه مردم شبه جزیره در قبل از اسلام مانند خشونت، حقوق زنان، زنده بگور کردن دختران، جنگ بین قبایل و ... بر اساس قهر و جبر طبیعی بوده است. ولی این رفتارها می تواند رنگ جهالت بگیرد.

چرا به اعراب ساکن در شبه جزیره اعراب جاهلی می گفتند؟ چون تمام اداب و رسوم، رفتار و ارتباطات و ... بر اساس اندیشه های جاهلی صورت می گرفت

خصوصیات جاهلیت

- ۱- کم دانش و کم گنجایش
- ۲- دانش خود را بهترین دانش برای یک زندگی الهی و اصیل و خوب می داند
- ۳- برای دفاع از اندیشه خود سعی می کند اندیشه های خود را از اندیشه های دیگر محافظت کند (با کشیدن حصار تقدس به دور خود)
- ۴- نه تنها اندیشه های دیگران را ارزشمند ندانسته و با آنان مخالفت است، بلکه انرا دشمن دانسته و با آن می جنگد و تمام افراد را به دو گروه خودی (کم تعداد) و غیر خودی (پر تعداد) تقسیم می کند

✓ اندیشه های فوق در بین اعراب فراوانی داشت، بنا بر این بیشتر اعراب در قبایل طرفدار این اندیشه بودند و اداب و رسوم، قوانین، ارتباطات و همه کارهای آنان بر مبنای این اندیشه جاهلی شکل گرفته بود

✓ در جوامع غیر جاهلی حرکت انسانها همراه با زمان بر اساس تعلیم، نتیجه پیشرفت و تکامل به همراه دارد و با گذشت زمان انسانها و جوامع کامل می شوند اما در جوامع جاهلی گذر زمان هیچ تاثیری در پیشرفت و تکامل جامعه انسانی ندارد، چون در گذر زمان تقلید اصل رسیدن به اصالت را به نمایش می گذارد.

این امر دو نتیجه دارد

- ۱- عقب ماندن جامعه جاهلی
- ۲- جامعه جاهلی با این رفتار خیانت به جامعه بشری می کند. و جلو پیشرفت سایر ملل را میگیرد

درس چهارم

* اجتماع :

ویژگی اجتماع پیشرفته : ۱- اجتماعی دارای فشردگی جمعیت ۲- افراد جامعه دارای تخصص باشند

ویژگی اجتماع در عربستان: سیستم قبیلگی ، جمعیت کم، وسعت سرزمین زیاد، زندگی سخت و دفاع همگانی و دارای فرهنگ خشونت و جنگ

* طبقات اجتماعی - دوران جهالت :

۱- اشراف (عرب - نژاد برتر) ۲- اعضای عادی (افراد عادی عرب - نژاد متوسط) ۳- موالی - وابستگان (غیر عرب ناپاک)

این سه گروه فقط از حقوق اجتماعی مختلف با هم تفاوت داشتند

* اقتصاد - دوران جهالت :

اقتصاد خصوصی و مالکیت خصوصی ندارند و همه چیز عمومی است (زمین، آب، نخل)

دلیل عمومی بودن اقتصاد : ۱- برای اینکه همه مردم برای دفاع از آن انگیزه داشته باشند ۲- برای بقای زندگی اعضای قبیله

شغل سنتی مرم کوچ نشینی و دامداری و دارای درآمد کم است، سایر شغلها متناسب با مکان ایجاد میشوند. صنعتگری (یمن)، کشاورزی (یثرب و یمن)، تجارت (مکه و یمن)

* ویژگی قبیله - دوران جهالت :

۱- خویشاوندی : روابط افراد با هم و حمایت افراد از هم بر اساس خویشاوندی شکل میگیرد و خویشاوندن نزدیک در برابر دشمن با هم متحد میشوند. و دارای گروههای ۱- سببی ۲- نسبی ۳-

خویشاوند ایجاد (قانون رضاعی و پیمان برادری و ...) می باشد. فهم قبایل عرب برای دفاع و اتحاد روابط خویشاوندی است. برای مثال حمایت بنی هاشم از پیامبر در سال هفتم بعثت در

شعب ابی طالب و تحمل سه سال تبعید و سختی بر اساس روابط خویشاوندی صورت گرفت

۲- نیای مشترک : ۱- اسم (داخل خانواده) ۲- کنیه و لقب (داخل قبیله) ۳- نیاکان (خارج از قبیله مانند هاشمی و اموی) - اعراب نیا و نسب خود را باعث برتری نژادی میدانستند و خود را نژاد

برتر و اصیل معرفی میکردند. ولی اسلام مخالف برتری نژادی بود و میگوید همه انسانها با هم برابرند

۳- ریش سفید : مجموع قوانینی باقیمانده از پیشینیان که همه افراد و اعضای قبیله از آن اطاعت می کردند که نتیجه این امر بوحود آمدن یک قبیله قانونمند می شد. ریش سفیدان معمولا به

عنوان قاضی اختلافات بین خانواده ها و قبایل را برطرف می کردند و دارای خصوصیتی بودند که شامل ۱- بصورت انتخابی نه اتصابی انتخاب میشدند ۲- جزو اشراف بودند ۳- باید کهن سال

می بودند ۴- عادل می بودند ۵- ادم های نرم و آرامی می بودند. این افراد رهبر قبیله بودند و مردم قبیله این افراد را مقدس میشمردند. ولی اسلام مخالف این امر بود رهبری را در لیاقت و

شایستگی فرد میداند. برای مثال عدم قبول فرماندهی اسامه بن زید در جنگ اعراب و روم در سال ۱۰ هجری به دلیل سن کم و جزو اشراف نبودن وی.

۴- عصیبت: دفاع بدون آگاهی را تعصب گویند. عصیبت دفاع سرسختانه و جدی با تمام قوا از قواعد و قوانین قبیله‌گی را گویند. ابن خلدون معتقد است عصیبت مغایر با پذیرش قوانین انسانی و تمدنی است. افراد قبایل عرب معتقد بودند رهبر قبیله حق مسلم رهبری جامعه را دارد.

جلسه پنجم (جهانبینی)

- ۱- افرادی که معتقدند خدا وجود ندارد: این نوع جهانبینی طرفداران زیای دارند که به وجود خدا اعتقادی ندارند (الهادی - مادی)
 - ۲- افرادی که معتقدن خدا وجود دارد: این گروه به سه قسمت تقسیم میشوند ۱- کافر ۲- مشرک ۳- موحد
 - ۱- کافر: این گروه خدا را می شناسند ولی خدا را قبول ندارند. تعدا این افراد کم است و دلیل اینکارشال لجاجت است
 - ۲- مشرک: این گروه خدا را میشناسند و پرستش می کنند ولی برای خدا شریک قائل میشوند
 - ۳- موحد: این گروه خدا را واجب الوجود می دانند و خدا را پرستش می کنند. این تفکر یک نوع تفکر اصیل و بسیار سخت و مشکل است.
- شناخت اعراب جاهلی از خدا: خدا را قبول داشتند و اعتقاد داشتند خدا خیلی بزرگ است و خدا افریننده است و مشکلات کوچک انسانها را به نمایندگانی بر روی زمین (بت) واگذار کرده است. همچنین معتقد بودند بت دارای دو جنه جسمانی و روحانی (غزنوق) است. و معتقد بودند که بت ۱- نماینده خداست ۲- تخصص دارد (هر بتی برای یک کار) ۳- باعث رفع مشکلات می شود ۴- حالت جسمانی و روحانی دارد

جلسه ششم

اعراب به دو دلیل قبلا موحد بودند ۱- رفتارهای توحیدی (سجده، حج ابراهیمی و تقدیس کعبه) ۲- هر در گروه اعراب شمالی و جنوبی خود را فرزندان حضرت ابراهیم و اسماعیل میدانستند (پیامبری) به چه دلیل با گذشت زمان اعراب مشرک شدند؟ ۱- به دلیل یک سری مشکلات (گرسنگی و جنگ و ...) نیاز به خدا داشتند ۲- به دلیل تحجر و عدم دیدن خداوند بت ها را می پرستیدند بت ها را چگونه عبادت می کردند؟ در هنگام نیاز با مراجعه به بتها و اعلام نیاز خود در مقابل بت ها سجده می کردند و نذورات خود را اهدا می کردند

انواع بت: بتها به دو دسته کلی تقسیم می شوند از نوع پرستش و نوع جنس

از لحاظ پرستش:

- ۱- بت های قبیله گی: تخصص این بت ها حمایت از افراد قبیله و باعث اعتبار و اقتدار قبیله بودند مشهورترین این بت ها هبل و عزی از بتهای قبیله قریش بودند.
- ۲- بت های خانگی: به ازای هر فرد خانواده یک بت وجود داشت و فقط اعضای خانواده آنها را پرستش میکردند.

از لحاظ جنس:

- ۱- سنگی: به صورت سنگ های عادی (سنگ پرستی یا اوئان)

۲- سنگهای تراشیده شده یا وارداتی ، بت هایی غالباً بصورت سنگهای تراشیده شده

۳- بت های غیرسنگی : چوبی یا فلزی

مناطق زندگی یهودیان:

۱- در شمال : در منطقه شمال حجاز : ۱- یثرب (مدینه) وسیع و پرآب و مهمترین قبیله آن سه قبیله یهودی: بنی قینقاع ، بنی نضیر ، بنی غریظه (غرض ها) هستند ۲- منطقه خیبر

(بسیار آباد) دارای ۷ یا ۸ قبیله یهودی و مهمترین مناطق آن خیبر و فدک هستند ۳- در شمال خیبر و منطقه وادیه الشام

۲- در جنوب : تعدادی قبیله یهودی در یمن زندگی می کردند

ویژگی های یهودیان:

۱- مهاجرات از صحرای سینا به سرزمین حجاز (به دنبال سرزمین موعود)

۲- اعراب یهودیان را اهل کتاب و علم می دانستند و به بزرگان آنها احباری می گفتند که آینده را پیشگویی می کنند و اعراب مشرک هم به این باور رسیده بودند و از آنها در هنگام مشکلات استفاده می کردند.

۳- یهودیان در مناطق آباد ساکن بودند بنابراین شغل های ساکنی داشتند مثل کشاورزی و دامداری و به همین دلیل ثروتمند بودند

۴- سیاست پیشه بودند و چون قبایلشان محدود بود با هم متحد بودند

۵- اعتقاد به ظهور منجی (پیامبر) داشتند که ابتدا مشرکان را می کشتند بنابراین مشرکین منتظر ظهور پیامبر بودند . یهودیان (معتقد) مشرکان (منتظر)

۶- بنابر دلایل فوق با این که تعداد یهودیان کم بود بر اکثریت مشرکان غلبه کردند